

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na idom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Gospodskih ulicah št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim bo potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha in da dobé vse številke.

"SLOVENSKI NAROD"

velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom

Za vse leto	13 gld. — kr.
„ pol leta	6 „ 50 „
„ četrt leta	3 „ 30 „
„ jeden mesec	1 „ 10 „
Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.	

S pošiljanjem po pošti velja:

Za vse leto	15 gld. — kr.
„ pol leta	8 „ — „
„ četrt leta	4 „ — „
„ jeden mesec	1 „ 40 „

Naročuje se lahko z vsakim dnevom, a h kratu se mora poslati tudi naročnina, drugače se ne ozi-ramo na dotično naročilo.

Upravištvo „Slov. Naroda“.

V Ljubljani 30. avgusta.

Pogled na balkanske države nas uči, da je sedaj ondu začela neka nova kristalizacija, da se politika premiče v novem tiru, da orijent postaje zopet zanimiv. Da bomo v tem oziru kolikor možno nepristranski, zabeležili bomo v naslednjih vrsticah le nekatere važne glase, katere naj vsak po svoje tolmači.

„Balkanska Korrespondencija ima s Cetinja nastopni dopis: „Oba dogodka, ki sta se pripetila v naši kneževski hiši, namreč poroka jedne in zaro-ka druge naše kneginje s članoma ruske carske hiše, vzbudila sta veliko veselje po vsej deželi. Vlada in narod vidita pred seboj odvažno in zanes-ljivo prihodnost, in upata, da bode srbstvo doži-velo še veliko slavlja. Ne dajte se zapeljati glasom Dunajskih in Peštanskih listov in ne verujte, da je v vsej Črnigori le jeden resen človek, ki bi ločil črnogorsko stvar od ostalega srbstva ali pa od

stvari drugih balkanskih kristjanov. Ko smo se mi, naši dedje in pradedje borili proti polumescu, nismo prelivali krvi samo za Črnogoro, ampak za vse srbstvo, za vse pravoslavne kristjane, in kakor nikdar nismo stali na sebičnem in zasobnem stališči, tako tudi danes ne stojimo.

Mi smo Srbi in naša plemenita kneževska rodbina je tudi srbsko kraljevsko pleme, zaradi tega so vsemu srbstvu na ponos in v zadovoljstvo visoke časti, katerih je deležna naša kneževska hiša povodom rodbinske zveze z rusko carsko hišo. Ako Dunajski in Peštanski listi mislijo, da bodo s svo-jiimi lokavimi članki vzbudili nezaupnost mej Srbijo in Črnogoro, tedaj jim jednodušno iz Srbije, kakor iz Črnogore kličemo, da so se ljuto varali in da se jim peklenski namen nikdar posrečil ne bode. Črnogore uspehi, kakor tudi Srbije uspehi, so uspehi naroda srbskega, ker sta Črnagora in Srbija srbski državi. Tudi v Nemčiji so suverenitete, priznane od Evrope in zgodovine, pa ako se je Nemčija mogla vender zjediniti, ne da bi se bilo zadelo v te suvere-nitete, to tudi obe srbski dinastiji nikdar ne bodeta ovirali jedinstva in moči vsega naroda srbskega. Preverjeni smo, da nam vsi prebivalci kraljevine srbske prinašajo pobratimska čustva, kakor tudi sami verujejo v bratska čustva vseh Črnogorcev. Tukaj in tam nam je jeden cilj in smoter: Sreča vsega naroda srbskega!“

Kakor se v Berlinu pretresa uprašanje: Dojde li car, kdaj in kako? tako je v Belemgradu v vseh ustih uprašanje: Dojde li kraljica Natalija? Kake so zapreke in spletke proti njenemu prihodu? Mnogo se o tem ugiba in piše, iz premnovega gradiva pa bodi tu mesta samo Dunajskemu telegramu, odpo-slanemu „Novemu Vremenu“. Telegram slove: „Glede uzroka, zaradi katerega je odložen povratek kraljice Natalije v Srbijo, pripovedujejo, da je regent Ristić poslal kraljici pismo s prošnjo, naj s povratkom v Beligrad počaka dotlej, ko bode skupščina njeno stališče uredila. Ristić je, kakor se govori, vrhu tega izjavil tudi še prepričanje svoje, da bode skup-ščina kraljici povrnila vse njene zakonite pravice. Tedaj se bode srbskemu regentstvu in srbski vladi dala možnost, da jo vsprejmo z vsemi častmi, pri-stoječimi vladajočega kralja materi, kar doslej ne bi bilo mogoče.“

„Novoje Vremja“ ima pa še drug zanimiv čla-nek iz Srbije, namreč sestanek mej metropolitom Mihajlom in avst. ijskim poslanikom:

„Tri dni pred odhodom Milanovim pride ne pričakovani in najbrže po inspiraciji razkralja k me-tropolitu g. Thömmel s svojim konzulom. Novi av-strijski poslanik, semkaj pozvan iz Teherana, zmatra se tukaj človekom brezprimerno delavnejim in do-sledno nevarnejim, nego njegova prednika Kheven-hüller in Hengelmüller. Predno je bil odposlan v Perzijo, bil je 8 let v Črnigori in se izvrstno naučil srbski ter je v obče spreten diplomat, ki ničesar ne opušča. Ustopivši reče Thömmel, da kot diplomat čuti dolžnost živeti v prijateljstvu ne samo s prija-telji, ampak tudi z neprijatelji njegove države. Vi torej sklepate — vpraša ga vladika — da sem jaz neprijatelj Avstriji? zakaj pač, ker sem prijatelj Rusiji? in pa, sta li prijateljstvo Rusije in nepri-jateljstvo Avstrije istovetna? — O ne, odvrne Thömmel, obratno, niti jaz nesem Rusiji neprijatelj. Idoč iz Teherana prepotoval sem Rusijo, ki je náme napravila dober utis. Z druge strani dobro umejem, da vas Srbe ž njo veže tudi vez krvnega sorodstva in jednoverstva. — „Dodajte, opomni vladika, tudi zveze hvaležnosti. Rusija je v prvi vojni za osvo-bojenje prelila za Srbijo svojo kri, v drugi pa svoje novce. A kar se mene tiče, so me tukaj gonili in javljali, da me ne pusté v Avstrijo; Rusija po mi ni dala samo zavetišča, ampak tudi častno zave-tišče; za tako dobroto plačevati z nehvaležnostjo, se ne spodobi.“ — O vi krivo mislite — reče po-slanik — da vas nismo hteli vsprejeti v Avstrijo. Kot prijatelji Milanovi, nismo naravno mogli do-puščati, da živite blizu srbske meje; ali nič bi ne bili imeli proti temu, da bi bivali na pr. na Du-naji. — „Zelô sem vam hvaležen, nasmeje se me-tropolit, no kaj pa, gospodje Avstrijci, sedaj želite od nas?“ — Mi hočemo, odvrne poslanik, samo iskreno prijateljstvo z vami. „Saj mi, opazi Mihajlo, sedaj od vas jednako zavisimo. Avstrija pri nas pro-daje po čem hoče in kupuje kakor hoče.“ — Napo-sled, reče Thömmel, so gospodarski odnošaji v obeh deželah geografskemu položaju, najbližji; no mi bi razven tega radi dobili tudi simpatije srbskega na-roda. „Tudi to, opazi Mihajlo, ni preveč težavno. V vas je toliko Slovanov; mnogo bratov

LISTEK

Škocijanska jama, prazgodovinsko biva-lišče.

Morebiti bi utegnili zanimati mnogokoga, ki se udeleži Sokolovega izleta v Divačo, da je ta kraj z okolico tudi zgodovinski imeniten in da so ljudje že v prazgodovinskih časih tam okoli stanovali. Škocijan n. pr. je že od narave ustvarjena trdnjava in malo bolj proti severu ležeža vasica Gradišče že po svojem imenu naznanja, kaj da je nekda na tem mestu bilo. Okolu Škocijana se nahaja mnogo lončenih črepinj, prazgodovinskih posod in mastno-črna zemlja tega kraja dokazuje, da je stalo tudi tukaj nekda prazgodovinsko gradišče. V neki do-lini mej Škocijanom in Gradiščem so njive polne bronastih in železnih ostankov nekdanjega orodja in nakrasa, kar dokazuje, da je bilo tu prazgodo-vinsko grobišče, katero sta pa plug in matika že popolnoma razdejala.

Uro hoda južno od Divače stoji farna vas Rlo-dik. Nad njo se vzdiguje hrib Rt, kjer je stalo v

prazgodovinskih časih veliko gradišče, čegar ostanki se še dandanašnji prav jasno vidijo. Ta naselbina je obstojala še za časa Rimljanov pod imenom Run-dictes (od todi „Rondik“) na vzhodu Rodika na-hajajo se razvaline srednjeveškega grada Schwar-zenegg, pod kateri je spadala še do najnovejšega časa vsa Divaška in Sežanska okolica. Tam blizu, skozi Vrem in Kačiče (blizu Rodika) držala je v srednjem veku imenitna tovarna pot s Kranjskega k morju (v Žaveljski zaliv), po katerej se je pre-našalo vse blago iz celine na obali in nasprotno.

Največ starih ostankov pa nahajamo v Škoc-janski jami. Kakor je znano, ima ta jama dva uhoda: nižji, skozi kateri se voda odteka je Schmidlova jama, višji na desni strani gori pa je Tominčeva jama. Ta poslednja je koj pri uhodu zelo prostorna in visokemu domu podobna. Iz nje pelje strm preduh navzdol k Schmidlovi jami, v katero so še le v novjšem času odprli uhod ob „hudi steni“, ki se pa o povodnjih ne more rabiti. Zato je sklenila primorska sekcija „nemškega in avstrijskega alpinskega društva“, napraviti rablji-vejši uhod iz Tominčeve naravnost v Schmidlovo jama. Pri tem delu so našli v začetku Tominčeve

jame celo plast pepela in oglja, pomešanega z lon-čenimi črepinjami in železnimi predmeti.

Na to najdbo so opozorili sekcijsko načelnštvo, dr. Marchesetti-a iz Trsta, ki je že po toliko krajih Primorskega starodavne predmete z velikim uspehom izkopaval. Ta večak je začel koj natanč-neje preiskovati Tominčevo jama in našel, da se v njej nahajajo štiri različno debele plasti oglja in pepela, ki so mej seboj razdeljene po nejednako močnih plasteh ilovice. Ta ilovica ni mogla od dru-godi priti, nego od poplavljenja vsled velikih povod-nenj, kajti akoravno leži Tominčeva jama 25 m nad navadno višino vode v najnižem delu Škocijanske kotline, vender se večkrat dogaja, da ob hudih na-livih tudi v njo voda stopi. V tem stoletju n. pr. se je to dogodilo l. 1812, 1826 in 1851. V takem slučaju so morali ljudje, seveda, jama zapustiti in si drugodi stanovanja poiskati. Iz debelosti ilovičine plastij se da sklepati ali je jama ostala več ali manj časa brez naselnikov, kakor tudi debelost pepelnih plastij kaže na daljšo ali krajšo trajnost naselbine. Vse to se pa more le v obče reči, stoletja in ti-sočletja se ne dajo natančneje omejiti.

Najnižja pepelna plast leži do 3 metre pod se-

Srbov je podanikov Avstro-Ogerske. Skrbite za nje, brigajte za njihovo ravnopravnost z drugimi narodi cesarstva avstrijskega; potem si bode z lahka pridobili tudi naše simpatije in naše prijateljstvo“.

Dopisnik okončuje, da ne ve, kaj je Thömmel na to odgovoril.

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani, 30. avgusta.

Odsek češkega dijaškega društva „Akademický čtenářský spolek v Praze“ je uležel pritožbo proti razpustu društva. Pritožbo je društvo naročilo izdelati svojemu pravnemu zastopniku bivšemu Praškemu županu, odvetniku dr. Czerny-ju. Društvo se nadeja, da bode ministerstvo notranjih zadev razveljavilo ukrep namestništva zlasti, ker sta vodji češkega in mladočeškega kluba Rieger in Engel, obljubila, da se bodo češki poslanci potegnili za društvo.

Dolenjeavstrijsko namestništvo je počulo Dunajski magistrat, da imajo vsi oni volilci, ki volijo vsled svojega uradnega ali javnega značaja pri občinskih volitvah v drugem razredu, tudi volilno pravico za deželni zbor. Magistrat je bil pri sestavljanju seznama volilcev za dopolnilno volitev v Leopoldstadtu izpustil mestne podučitelje in uradnike, ki po svoji plači spadajo mej petakarje. Ti volilci bi utegnili voliti protisemita in so jih zaradi tega hoteli pripraviti ob volilno pravico, kajti na Dunajskem magistratu veje židovsko-liberalni duh.

Gališkemu deželnemu odboru se je že naznanilo, da se deželni zbor snide začetkom oktobra in bode zboroval šest tednov, da se pa najbrže ne bode nadaljevalo zasedanje njegovo mej božičnimi državnoborskimi počitnicami. Demokratje in Rusini hočejo v zboru predlagati, do zbor sklene addresso na cesarja in bodo pri tej priliki pojasnili politično stališče svoje.

Vnanje države.

Grški škof v Varni dobil je nalog, da ima v treh dneh ostaviti **Bolgarijo**, sicer ga bodo iztirali. Povod temu je baje to, da je škof hujskal pri volitvi cerkvenega odbora.

Ruski car pride v Kodanj. V Berlinu so se nadejali, da bode na potu v Kodanj car pohodil nemškega cesarja. Ukrenili so že bili nekatere priprave za vsprejem. Sedaj se je pokazalo, da so se varali in zaradi tega so v Berlinu jako nevoljni, tembolj, ker se nič gotovega ne ve, če car sploh vrne letos cesarju Viljemu njegov pohod.

Volitve za zbornico **francosko** bodo torej v nedeljo 22. septembra. Ožje volitve bodo pa štirinajst dni pozneje, dne 6. oktobra, kakor določa ustava. Volilo se bode 576 poslancev v 500 volilnih okrajih. Sedanji zbornici poteče mandat 14. oktobra in tedaj bode že nova zbornica popolna. — Ruski list „Grazhdanin“ se bavi s položajem v Franciji. Glasilo kneza Meščerskega se boji, da se pri bodočih volitvah za zbornico ne bode dobila zanesljiva večina, da zatorej tudi Francija nadalje ne bode imela trdne vlade. Močne vlade je pa Francozom treba, če hočejo zavzeti mej velelastni mesto, kakršno jim pristoji. Da pa zadobi Francija veljavo mej velelastni, pa ni zadosti, da sedaj dobi trdne vlado, temveč mora dobiti monarhično vlado, kralja ali cesarja, čim prej se to zgodi, tem bolje za evropski mir, na kateri kaj neugodno upliva negotovost v Franciji. Kar se tiče Boulangerja, misli ruski list, da ga bodo bonapartisti verno podpirali.

V dolenji zbornici **angleškej** je državni tajnik za Irsko mr. Balfour izjavil, da bode treba

reformirati vseučilišni pouk za irske katolike. Moral se bode predložiti načrt zakona, ki bode zadovoljil vse irske zakonite želje glede višjega pouka. — Letos so bili delavski strajki skoro po vseh evropskih državah. Delavcem se je večinoma tudi posrečilo doseči povišanje plače ali pa skrajšanje dela, če tudi povsod ne v tej meri, kakor so želeli. Sedaj je velik strajk v Londonu. Nad 80.000 delavcev v Londonskih pristaniščih je ustavilo delo zahtevajoč povišanje plače. Ta strajk jako ovira trgovino in obrtnijo, ker ni nikogar, ki bi ladije nakladal in razkladal. Ovojče na ladijah gni, ker ni nikogar, da bi ga spravil. Mnoge tovarne morale so že delo ustaviti, ker ne dobe premoga ali pa surovin. Zaradi tega so podjetniki v veliki zadregi in že obeatajo, da delavcem nekoliko povišajo plačo, toda slednji s ponujanim povišanjem neso zadovoljni. Podjetniki so že hoteli poslati po delavce v Belgijo, pa so vodje strajka se že obrnili do vseh delavskih društev v Belgiji, da naj odgovarjajo delavce, da ne gredo delat v London. Židovski listi že jako tožijo, koliko bode škode imela trgovina, če strajk kmalu ne neha.

Dopisi.

Iz Trsta 28. avgusta. (Obletnica blagoslovljenja zastave delavskega podpornega društva.) Kdor iz osrednjih slovenskih pokrajin prvič pride v Trst, temu zdi se začetkoma, da je prišel v popolnoma italijansko mesto. Kamorkoli se ozre, povsod samo italijanski napisi, italijanski plakati, po italijanski ponujajo mu prodajalci svoje blago, po italijanski ga nagovarjajo natakariji in strežaji, z vseh strani doni mu na uho le italijanska govorica. Kadar pa se je človek nekoliko navadil na vse to, ter natančneje začne gledati in poslušati, kaj se vrši okrog njega, opazi kmalu tu ali tam kak sled slovenskega življa, tam vidi kak slovenski napis, katerega začetkom ni zapazil v tolike množici drugojezičnih napisov, tam zopet mimogrede začuje slovensko govorico; začuden se ozre, kdo da pač tu govori v tem jeziku in koga zagleda? Človeka, katerega je imel za pristnega Italijana, s katerim se doslej ni upal pogovoriti drugače nego v blaženi italijanščini. In ne enkrat, — desetkrat, stokrat se mu primeri tako, in čedalje večjim veseljem spoznava človek, da je pod italijansko vršino skritega mnogo Slovenstva, katero se res sicer komaj opazi na prvi mah, katero pa vendar krepko živi in se dobro razvija od dne do dne. Včasih pa stopi tudi v javnost in takrat jasno pokaže jezečim se nasprotnikom, da Trst ni tak, kakor kriče oni po svetu. Posebno lepo videlo se je to zadnjo nedeljo, ko je „delavsko podporno društvo“ praznovalo obletnico blagoslovljenja svoje zastave.

Že precej pred osmo uro nabralo se je ta dan pred cerkvijo „sv. Antona Novega“ mnogo ljudstva, pričakujočega delavcev in njihove zastave. Točno ob napovedanej uri so prikorakali v dolgi vrsti z godbo na čelu; ponosno vihrala je pred njimi slovanska zastava in mili glasovi slovenske pesni razlegali so se veselo po „italijanskem“ Trstu. Podali so se v cerkev k slovesni sv. maši, za njimi pa se je usula vsa druga množica in velika sv. Antona cerkev se je kmalu do zadnjega kotiča napolnila pobožnega ljudstva vseh stanov. Po končani sv. maši vrnili so se udje v istem redu nazaj pred društvene prostore, tam je godba zaigrala cesarsko

pesen, trikratni „živio“ je zadonel, potem pa so se razšli, vsak po svojih potih.

Za večer bila je napovedana veselica na vrtu v „Mondo Nuovo“. Akoravno je ves popoldan bilo vreme precej negotovo, bila je vendar jako dobro obiskana in kmalu bil je zaseden ves prostorni vrt. Vsporeda ne bom natančneje opisoval, vršil se je jako lepo in točno, pevci in godci so se trudili, da razveseljujejo zbrane ude in goste s slovanskimi glasbami. Zato pa je hvaležno občinstvo oboje odlikovalo z obilnim ploskanjem, posebno naidušenje pa je zavladovalo v njem, kadar koli je zadonel naš „Naprej“, ali hrvatski „U boj“. Jako dobro obnesel se je tudi krasni umeteljni ogenj.

Po vsem, kar smo ta dan videli in slišali, se pač ne čudimo več, da je „delavsko podporno društvo“ najhujši trn v peti tukajšnjim italijanašem. Mi se srčno radujemo lepega uspevanja tega za nas Slovence najvažnejšega Tržaškega društva in upajoč ponavljamo željo, izrečeno v nagovoru njegovega predsednika gosp. Mandiča: „Bo obrani in okrepi naše delavsko podporno društvo!“ č.

Iz Novega Mesta 25. avgusta. [Izv. dop.]

Koliko je dostikrat leželo na jedni sami osebi v kacam kraji, okraji! Okrajni glavarji imajo po organizaciji uradništva važno, prevažno nalogo. Oni imajo reprezentovati najvišjo oblast v državi, vlado, oni imajo tudi opraviti z najrevnejšim državljanom, občevarjočim s to vlado.

Ne bodem ponavljal občne tožbe, da politično uradništvo svoje zastopnike le po večjem jemlje iz krogov, ki so po — recimo — čudni vzgoji ljudstvu, masi ljudstva zelo odtujeni. Je že tako. Čez 50 let bo drugače. Tedaj se bo le govorilo o človeku in njegovih duševnih zmožnostih, ne bode se gledalo na njegovega rojstva predprave in krivične prednosti.

Oddaljeni smo Novomeščani in kar ga je velicega sveta okolu nas, od železnice in tako od svetovnega prometa. Smo zgolj na-se postavljeni in zaradi tega tudi bolj čudni ljudje. Pri nas se življenje bolj patrijarhalčno razpletava, pa ker se to tako godi, imamo prav pametne nazore o človeku, s kojim živimo. Naši veleposestniki so nam le večji kmetje in pred uradniki nikakor ne hodimo s klobukom pod pazduho. To je že tako. Mi ne vidimo blišča velikih državnih akcij; — nam se svet jednakomerno suče. „Nil admirari!“ Pa tudi v Ameriko pohajamo in stokrat manj občudujemo.

Mej take ljudi postavljen politični uradnik ima težavne stalo. Nosa pri nas ne bo dolgo vihal in se postavljajal mej nas, ko nekaj plemenitejšega; — kaj tacega nam ne imponuje. Bodi „po rodu plemenit“, — po dejanji pokaži, da si plemenit tudi po srci, da si človek s človekom — potem si nam dobro došel, drugače pa res ne.

Naš okrajni glavar, g. Ekel, je prosil za odpust. 42 let že služi. Mnogo je ta politični uradnik pretrpel, ker je moral zastopati slovenskemu razvoju nasprotne vlade; — ali malokdaj — nad 25 let je v Novem Mestu politični uradnik, — se je zameril v društvenem življenji. Bil je meščan v najlepšem pomenu, Ljubljane otrok; — nikdar se ni kaj boljšega štel mej someščani in nikdar ne kaj boljšega mej družimi gg. uradniki.

Pomisliti je, da je v Nove m Mestu okrožna

danjimi tlemi jame in je 20—30 cm debela. V njej se nahajajo kosti divjih živalij, n. pr. medveda, jelena, srne, vepre, lisice in jazbeca. Pa tudi domače živali so poznali ti starodavni prebivalci jam („troglodyti“), n. pr. govedo, svinjo, kozo, ovco in psa. Iz tega se vidi, da so bili oni strastni lovci in še celo sladkosnedci, ker so vse kosti razdrobili, da so iz njih mozeg posrkali. Morda so svojo kožo tudi že barvali, ker se je v jami našel tudi kos rudeče okra-zemlje. Čeravno oddaljeni od morja, vendar so obiskovali tudi njegovo obalo in seboj donosili školjke, ki so jim služile za nakras. Iz živalskih kosti napravljali so si tudi svoje orodje (igle, šila, bodeže, osti za strelce in kopja, ročaje za nože itd.) katero so znali že dobro ogladiti in naostriiti.

Važnejše pa je kameneno orodje Šenkancjanskih troglodytov. Kot tvarina za to orodje jim je služil največ rogovec (Hornstein), katerega so našli blizu svojega bivališča ali v črnem vapnenci kraškem, ali pa mej diluvijalnim gruščem Reške doline. Iz rogovca izdelovali so orodje sami v svoji jami, ker se nahaja tu mnogo še le začetih predmetov ter mnogo školj (Steinsplitter), ki so pri izdelovanju odletele. Od kamenenega orodja se na-

hajajo najpogostejši: noži (šilasti in zaokroženi), osti za strelce in kopja, sekire (našel se je kos lepo obrušene sekire od disrita) brusi od finega peščenca, drgače (Reibsteine) od kvarca itd.) Našlo se je v tej spodnji plasti pa tudi bakreno orodje, n. pr. igle, bodeži in lepa ploskata sekira (91% bakra, 9% srebra), 105 mm dolga, 62 mm ob ostrini široka in 223 gr težka.

Poleg vsega tega obsegala je dolenja plast Tominčeve jame tudi pre mnogo lončenih črepinj, kakor je to po jamah sploh navadno. Iz teh se spozna, da so bile vse posode iz debele, črnkaste in s peskom pomešane ilovice, in tudi kako obliko so po priliki imele. Samo mali pisker z visokim povrazom (locanjem) in okroglim dnom našel se je cel, vse drugo je bilo porazdrobljeno in zmeto. Na črepinjah se poznajo geometrične črte (špirale in križ) krožnice in pike, najnavadnejše pa s prstom utisnene jamice. Lonci so imeli nekaterekrat roče, drugokrat pa le bradavičaste izrastke, ki so vodoravno ali navpično prevrtani, da se je lahko vrvčica skozi potegnili. Poleg črepinj našlo se je v dolenji plasti tudi mnogo predilnih vrtavk (Spinnwirtl) iz ilovice in iz kostij.

Vsi ti ostanki dokazujejo, da so Škocijanski troglodyti živeli v novejši kameneni dobi.

Povrh prve plasti leži ilovica 20—40 cm na debelo in nad to začenja druga pepelna plast 15 do 20 cm debelosti. V tej ni več slediti kamenitega orodja (razen brusov) in tudi koščeni predmeti so le zelo redki. Živalski ostanki izvirajo večinoma le od domačih živin in lončene črepinje kažejo že bolj razvito ornamentiko, t. j. valovito črto mej dvema vsporednima ravnima črtama. Orodje najdeno v tej plasti je večinoma bronasto (poleg koščenih igel), tako tudi nakrašenine, n. pr. fibule, igle, prstani, ovratnice (torques), zapestnice in bronaste kolute (Scheiben), ki so kot kolesa izrezane in so se ali na pase pripenjale ali pa na fibule obešale.

Ti predmeti spadajo v tako imenovano hallstadtsko dobo (kakor izkopine na Vačah), zlasti pod konec njenega trajanja.

Potem jo bila Škocijanska jama več časa brez naseljencev, ker se je na drugo pepelno plast naplavila ilovica 50—60 cm na debelem. Po vrhu te pa nahajamo tretjo pepelno plast, v kateri ni več sledu prazgodovinskih predmetov. Plast je precej debela, kar dokazuje, da so ljudje dolgo časa in

sodnija. Civilni jurist in politični se ne sprijaznita tako z lahka. Pa vender je treba tega sporazumljenja. To le doseže politični uradnik, ki svojo uradniško mesto ne šteje nad onim civilnega jurista — uradnika, koji poslednji ima toliko večje duševno delo.

Za veliki naš politični okraj dobimo v kratkem novega okrajnega glavarja. Opozarjamo merodajne kroge že zdaj na važnost tega mesta. Pred vsem bodi tudi povedano, da naše meščanstvo ni tu v Novem Mestu, kakeršno drugod v trgih in naš kmet ni oni ponižni rob, ko nekda. Nam gre za gozdico. Vojake ste nam odvzeli, s tem 100.000 gld. na leto prihodka; trtna uš nam pokončava najlepše prihodke; sila koli lomi, — pa tudi energične ljudi ustvarja. — Ni vsakdo dober za nas za okrajnega glavarja, najmanj pa kak ošaben človek.

Vlada ima pravico nastavljanje uradnike, kakor jih hoče. Ali pametna vlada jih bo nastavljal po kakovosti ljudstva, mej katerim imajo delati. Mirnega človeka tudi potrebujemo. Razkačeni smo. — Nič se ne zgodi za nas uboge Dolenjce. Dajte nam nadutega, v sebe zaljubljenega človeka za okrajnega glavarja in verjemite, skoro ga izoliramo. In celo človeka, ki je nagnjen k hujskanju. Reva nam kategorično pravi, da nemamo ne klerikalnih, ne vladno-ponižnih muh loviti. „Naprej!“ mora biti geslo vsacemu Dolenjcu. Nikdar nas ne bo hujskač zjedini v ono golobjo potrpežljivo postrežbo vladi, ki nič za nas ne stori; — ki le obljube daje, ki se morebiti uresničuje tedaj, ko bo po Dolenjski brila kraška burja. Pa tudi za svoje osobne muhe nas ne bo dobil, akoravno imamo še nekaj ljudij, v kojih še tiči malo one devotnosti, ki v 19. stoletje ne spada več.

Gosp. Ekel gre, dober ljub človek v našem društvenem življenji. Pazite na to, koga nam daste na njegovo mesto. Če bo aristokrat, dajte ga dobro na rešetü prevreči in če ne, tudi, da ne bo, stopivši z voza — osorno pogledal, če mu kdo hitro ne pomaga iz kočije.

Po moža nam dajte, ki bo videl, kaj manjka dolenjskim srednjim okrajem, in moža, ki bo imel srce, kar mu je možno storiti za te okraje. —

Pisma iz Pariza.

(Piše A. Bezenšek.)

XII.

14. avgusta.

(Svobodne umetnost, tiskarstvo in knjigovestvo. — Stari rokopisi.)

Poglejmo si danes popoldne površno palačo, v katerej je razstava svobodnih umetnostij (arts libéraux). V njej se nahaja glediščna razstava, antropološke zbirke, prometna (transportna sredstva), šolske stvari, umetnosti in rokodelstva, medicina in kirurgija, glasbeni instrumenti in sploh svobodne umetnosti francoske in tuje. To so cele litanije. Človek ne ve, kje bi začel, kje končal. Že v enem pismu sem govoril o nekaterih réčeh, tukaj razstavljenih, danes mislim nadaljevati, a končati ne bi bilo mogoče nikdar. Podajem č. čitateljem samo fragmente, kakor sem rekel že v svojih prvih pismih.

Poglejmo si knjigotiskarstvo in knjigovestvo. Precej mi pade v oči prekrasna knjiga:

stalno v jami stanovali. V pepelu je mnogo železne žilindre, dokaz, da so imeli v jami kovačnico in izdelovalnico železnih predmetov, katerih se je precejšnje število našlo (n. pr. nožev, ključev, ročev, klešč, verig, repinov, koplji ter osti za strelce in koplja). Našle so se tudi črepinje opalizujočih steklenih posod in celo rimske amfore iz dobro žgane ilovice.

Iz še novejših časov izvirajo predmeti, ki so se našli v četrti, površni plasti oglja in pepela, ki je komaj 15—25 cm debela. Taki predmeti so na primer koščeni glavniki, ključi in drugi železni predmeti, z bakrom prevlečeni železni zvonci itd.

Pa ne samo glavna jama, nego tudi njeni postranski odrastki so polni ogljenih in pepelnih plastij, v katerih je mnogo živalskih ostankov, kamne nega in koščenega orodja, lončenih črepinj itd. Morebiti se posreči v kateri postranski jami tudi prazgodovinsko grobišče najti, ker ni verjetno, da bi bili troglodyti svoje mrtvece zunaj jame shranjali.

In še celo daleč od uhoda Schmidlove jame, pri šestem slapu Reke, so našli v nekejši špranji (Spalt) bronasto čelado (83,5% bakra, 15,7% kositra), ki je popolnoma podobna do zdaj znanim če-

„Graduale ad usum sacri ordinis Cartusiensis.“ Na njej sta pokazala tiskar in vezec vso svojo umetnost. Sploh je ta knjiga delo prvih umetnikov v tej stroki, kakor že sam nadpis pove, da sta oba člana komisije, ki bo presojala razstavljene stvari: „Hors concours membre du Juri international.“ Blizu do nje, mej stoterimi drugimi zabeležil sem trgovsko knjigo, ki bi smela nositi ime „orjaška“, in sam razstavitelj je smelo nadpisal na njo „Grand-livre“. A koliko je še drugih okusno tiskanih in vezanih knjig vsakega zadržaja! Pridite se semkaj učiti ukusa, vi tiskarji in knjigovezci, ki včasih zares grešite ne samo celo zoper ukus, nego celo zoper Gutenbergov „dober namen“.

Mej obilimi bogatimi tiskarnami imenujem samo: Imprimerie national, imprimerie Didot, Hachette, Picard, Chamerot, Gauthier, Masson. Kar se tiče ilustracij, zdi se mi, da je na prvem mestu tiskarna vestnika „L'Art“. Lepih inicijalij in vignet sem videl pri Renaultu itd. Luksuriozno je izdanje: „Les Orientales“ od Victorja Huga in še več takih.

A ne samo novejši proizvodi tiskarstva so mnogobrojno izloženi, nego tudi iz najstarejših dob nahajajo se tiskovine, pa razven tega tudi dragoceni rokopisi.

Mej poslednjimi videl sem rokopis korana v arabskem jeziku. Rokopis štirih evangelijev iz l. 754. v latinskem jeziku. Diploma Friderika Barbarose, podpisano lastnoročno od njega. Isto tako diploma Hugo Capeta. Potem pentatent, napisan v hebrejskem jeziku na ovčje kožo, jako star eksemplar. (Letnice manjka.)

Iz XV. in XVI. stoletja se nahajajo v tem oddelku razstave tudi: pismo Franca I. kralja francoskega; pismo Henrika II. Sienski republik; pismo Ludovika XII. Loranskemu vojvodi; pismo Karla VIII. članom parlamenta v Bordó; bula papeža Siksta IV.; pismo Henrika III. vojvodi Montpensierskemu; nemško pismo Karla V. itd. itd.

Kadar pregleduje človek te starine, s krasnim pismom in s širokimi izrazitimi podpisi raznih zgodovinskih slavni mož, mu je pač malo čudno pri srci. Ko sem o njih čital v zgodovini, nesem se dokaj zanimal za nje; odkar sem videl njih svoje-ročne podpise, zdeli so se mi pomaknjeni bliže v sedanost, skoro bi mislil, da se to naši „bližnji“, ki tlačijo isto ped zemlje z nami, in so se tudi nekako umaknili v svetovno razstavo. A koliko bi še le zanimali ti-le podpisi one, ki hočejo iz gibanja roke po papirji spoznavati človeški značaj? Pridite vi semkaj, tu je polje za vaše — hipoteze in uganjke.

Kar se tiče starega knjigovestva, nahajajo se izvirni primerki iz l. 1563. in celo iz l. 1491. To so „šalbahterji“, kakor jih ni videti kjer si bodi.

Poleg njih so razstavljene stare podobe in podobe raznih svetnikov in posvetnjakov, kakor so jih rezali v les, baker in jeklo prvi in za njimi sledeči rezači. Bog jim grehe odpusti, mora se vsiklikniti pri nekaterih; a spet je najti drugih jako dobro izrezanih in odtisnjenih.

Tako imamo pred svojimi očmi razvito celo zgodovino tiskarstva, knjigovestva in ilustracij, — zgodovina, katera je živa, katera govori in bode v oči, pri katerej ni treba napenjati fantazije, kajti vse je realno pred gledalcem v izvirni obliki.

Iadom z Vač, Negove, Trnovega, Bače pri Idriji itd. Vse to opravičuje upanje arheologov, da se bo še več prazgodovinskih predmetov našlo v Škocjanski jami.

Čuditi se moramo le, da je bila ta jama še v tako poznih, zgodovinskih časih obljudena, ko so ljudje vender že imeli pripravnější in prijaznější bivališča. V tem oziru je Škocjanska jama podobna Tiberijevi jami v dolini Senio pri Imoli, v kateri so našli predmete kamenene in kovinske dobe pa tudi rimski denar (as in polovico asa) s podobno dvoglavega Jana, ladjinega kljuna in znamenjem rimskega mesta. V tej jami so torej stanovali ljudje še v zgodovinskih časih. Stari pisatelji pripovedujejo, da so nekdanji Umbrijci stanovali v trhljih drevesih (štroboli) in pečinah. Strabo in Plinij imenujeta Umbrijce „troglodyte“.

Znano je tudi, da so se preganjani kristjanje po jamah skrivali in da so eremiti še v srednjem veku po pečinah bivali. Tako so ljudje iskali svoje utopišče ob času nevarnosti tudi v Škocjanski jami in zato ni posebno čudno, ako nahajamo v njej predmete tudi iz poznejših, zgodovinskih časov.

S. Rr.

Nesem sicer tiskar, niti knjigovezec, a reči moram, da me te stvari posebno zanimajo, tako da sem jih šel dvakrat razgledovat, ter bi mogel več povedati o njih, ako bi prostor jednega pisma dopuščal.

Omenim na konci samo še to, da je prostor odmenjen tiskarstvu 1517 kv. m. velik, knjigovestvo objema 938 kv. m., plastika pa in tiskane slike 12090 m.

O drugih oddelkih te palače pa bom še govoril v enem svojih prihodnjih pisem.

Domače stvari.

— (Lavantinski škof.) Včeraj smo poročali, da so predlagani za to mesto od Solnograškega metropolita č. gg.: opat Šent Lamberški Murnik, Ljubljanski knezoškof Missia in kanonik Kosar. Predlog sufraganskih škofov (Graškega, Celovškega, Tridentinskega, Briksenskega in Predarlškega) pa se glasi: kanonik Kosar, kanonik Ogradi, prošt Modrinjak. Kapitelj Lavantinski, ki ima tudi terno predlog, pa se je izrekel: kanonik Kosar, kanonik Križanič in dr. Napotnik, vodja v Dunajskem Avguštejini. Gospod Kosar je torej v vseh treh predlogih, v dveh na prvem mestu, a metropolit ga je potisnil na tretje mesto in na prvo postavil moža, ki ni niti od sufraganskih škofov, niti od kapitelnja predlagan. Sicer pa ni dvomiti, da bode cesar potrdil predlog metropolitov, ker se o takih vprašanjih že poprej zvršé dogovori.

— (Tridesetletnica.) V nedeljo 1. dne septembra bode 30 let, odkar Slovenske gorice pripadajo Lavantinski škofiji in kar je pokojni Slomšek farno cerkev Mariborsko kot stolno cerkev v posest vzel.

— (Divaške jame) posamični deli so po „Edinosti“ nastopni: 1. Predvorana: a) platna sušilo, b) angeljsko krilo. 2. Prehod pod zlomljenim slopom. 3. Plešišče s krstnim kamenom. 4. Galerija obrazov iz jutrovi dežel. 5. Prirodni mostovni svod. 6. Samotarjeva molitvenica. 7. Uhod na „Šipka-sotesko“. 8. Samsonov slop. 9. Stražniki „Šipka-soteske“. 10. Muzej kristalov. 11. Velika lopa. 12. Spomenska štula. 13. Kralj Matjaž s kotlino pitne vode na sebi in propadom pod soboj. 14. Ustop v muzej umetnosti. 15. Muzej umetnosti: a) godba prirodnih orgelj, b) mala cipresa, c) katakombe, d) slonov rivec, e) krona in žezlo, f) velika cipresa, g) voščeni cvetlični šopek. 16. Dolina slapov. 17. Vshod na Kalvarijo. 18. Božji grob. 19. Velikanska šarica (Vase). 20. Požledena strmina. 21. Cerkev: a) presbiterij z leco in orgljami, b) oltar Materice božje. 22. Velikanski cvetlični šopek. 23. Cvetlični vrtec. 24. Zbirka koravd iz Rudečega morja. 25. Uhod k razgledu v veliko dvorano. 26. Zlomljena igla egiptovske Kleopatre. 27. Zviti hod v veliko dvorano. 28. Lepovid v veliko dvorano. 29. Trije prazniki zvitega hoda. 30. Samotarnica papeža Pija VI. 31. Velika dvorana: a) uhod v briljantne lože, b) izhod iz briljantnih lož, c) uhod v zakladnico, d) snežni plaz, e) vshod na kronovalni holmec, f) izhod iz zakladnice, g) uhod v lepotično sobano, h) kronovalni holmec. 32. Dični paviljon: a) spomenski slop, b) nebeške orglje. 33. Nebesa s čudovitimi podkapniki, podobnimi cveticam „velikonočni zvonček“.

Z.

— (Z vrha Eifflovega stolpa,) s tretje etaže, poslal nam je danes gosp. A. A. iz „dežele piskrov in rešet“ dopisnico s poštnim pečatom: „Sommet de la tour Eiffel“. Rečenemu domoljubu močno dopadajo Francozi in razstava in divil se je Eifflovemu stolpu, ki pa ima toliko obiskovalcev, da se mora po dve uri čakati, predno se more od jedne etaže do druge.

— („Bratovščina hrvatskih ljudij v Istri“) imela je dne 26. t. m. v Kastvu svoj občni zbor, katerega se udeležilo lepo število članov. V preteklem letu pomnožilo se je društveno premoženje zopet za 762 gld. in znaša sedaj 7.769 gld. 85 kr. To je lep uspeh, ako se pomisli, da bratovščina vsako leto podeli 500—600 gld. učeči se ubogi mladini.

— (Sadjarsko društvo Ščavniško) ima v nedeljo 1. septembra pri svojem predsedniku A. Kreftu, veleposestniku v Očeslavcih, svoj občni zbor.

— (Cvetoča jablana.) V Hardeku pri Ormoži cveté na občinskem posestvu jablana, na katerej je poleg dozorelih jabolk vse belo cvetja.

Lasnina in tisk „Národne Tiskarne“.